

ETABLERING AF VANDHULLER



SÅDAN GØR DU

1 Vælg areal

I naturen findes permanente søer og vandhuller ofte i naturlige lavninger, hvor der samtidig er højstående grundvand. De vandhuller der periodevis udtørre, er ofte regnvandsfødte, hvor lerlaget forhindrer overfladevandet i at sive ned.

Ved etablering af et vandhul kan man starte med at se efter egnede våde lavninger, såkaldte kolde pletter i området. Det kan også være en fordel at undersøge jordbundskort, for at se om jorden er domineret af ler eller sand. Vandhuller anlagt i sandede områder, kræver ofte en membran for at fungere.

Mange af de naturlige lavninger i landskabet er historisk blevet drænet i forbindelse med landbrugsdrift. Derfor kan det være nødvendigt at fjerne dræn for at etablere et vandhul. **Det er vigtigt, at kommunen spørges inden, der sløjfes eksisterende dræn.**

Hvis det er muligt at placere vandhullet i nærheden af anden natur, vil arter derfra hurtigt kunne sprede sig til det nye vandhul. **Det er vigtigt, at der ikke anlægges vandhuller i eksisterende beskyttet natur, og at etableringen ikke påvirker den naturlige hydrologi i anden beskyttet natur.**

2 Ansøg

Etablering af et vandhul kræver en landzonetilladelse fra kommunen. I ansøgningen skal fremgå størrelse, form og placering. Tilladelse til vandhuller gives oftest hvis:

- Vandhullet er placeret i en naturlig lavning.
- Vandhullet er placeret uden for beskyttet natur og uden at påvirke beskyttet natur.
- Vandhullet er udformet så det fremmer naturværdierne i vandhullet og omgivelserne.

Spørg kommunen, hvis du er i tvivl.

3 Planlæg

Lav en plan for vandhullet inden anlægsarbejdet påbegyndes. Undgå dybe vandhuller med stejle brinker. Skab i stedet variation i vanddybde og brinkernes form.

Lad gerne jorden omkring vandhullet være udyrket. Jo større areal, des mere naturkvalitet.

Se eksempler på anbefalede tiltag på modsatte side.

4 Udfør

1. Etabler vandhullet i en naturlig lavning.
2. Skab en søbred med jævnt skrånende brinker ca. 1:4-5, som muliggør vandring for padder og sikrer dyrenes adgang til drikkevand.
3. Skab varierende vanddybder for at sikre levevilkår for flest forskellige arter. Områder med lavt vand giver mulighed for vegetation samt varme til padder og deres æg. Dybere områder sikrer frostfrie dele, hvor padder kan overvintre.
4. Placer sten ved vandhullet. Sten suger varme, og varme sten skaber mikrohabitater for varmeelskende arter som fx markfirben.
5. Placer dødt ved omkring vandhullet. Dødt ved skaber føde og levesteder for særligt svampe og insekter som fx træbukke, der trives med træets nedbrydningsproces.

På modsatte side ses et forslag til, hvordan et vandhul kan etableres.

5 Plej og vedligehold

Alle vandsamlinger over 100 m² i Danmark er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Dette betyder, at tilstanden ikke må ændres uden forudgående dispensation fra kommunen. Spørg kommunen inden du begynder at vedligeholde dit vandhul.

- Det er vigtigt at sikre lysåbne forhold, særligt fra syd. Derfor kan man med fordel rydde opvækst af træer og buske omkring vandhullet.
- Vandhuller kan gro til med tiden. Der kan derfor opstå behov for at fjerne tagrør og anden opvækst i vandhullet med tiden.
- Der må ikke udsættes fisk, da de spiser insekter og haletudser.
- Der må ikke fodres i eller omkring vandhullet, da det forringer vandkvaliteten.
- Hold dyrkningsfrie bræmmer omkring vandhullet for at undgå næringsstofpåvirkning fra dyrkede arealer.

KONTAKT KOMMUNEN INDEN DU GÅR I GANG.

VIDSTE DU?

Flere arter af flagermus ynder at jage over og omkring vandhuller.

BESKYTTEDE OG TRUEDE ARTER I SØER OG VANDHULLER

To af de danske paddearter, nemlig **stor vandsalamander** og **spidssnudet frø**, er beskyttet af **Habitatdirektivets Bilag IV**. Arterne findes ofte i søer og vandhuller, hvilket kan give anledning til, at der skal tages særlige hensyn ifm. oprensning. Kommunen kan vejlede om dette. Ydermere er der knyttet en lang række rødlistede arter til vandhuller f.eks. vandkalve og bugsvømmere.



ETABLERING AF VANDHULLER

Padder og haletudser ynder at opholde sig på sol eksponerede og lavvandede områder.



Stenbunke med mange hulrum, placeret solrigt.



Hold den sydlige del af bassinet fri for træer, for at sikre god soleksponering, navnlig af lave partier.



0,35-0,5 meters dybde

0,5-0,75 meters dybde

0,75-1,5 meters dybde

Fritstående træer og buske omkring vandhullet.



Dødt ved placeret i den sydlige ende, giver et levested med stor variation.



VIDSTE DU?

Vandtemperaturen er afgørende for, hvor hurtigt padders æg udvikler sig.

Vandhullet

Tegningen viser en oversigt over, hvordan et vandhul kan udformes, for at fremme naturen. Herunder gives en række gode råd til etableringen af et nyt vandhul.

Variation

Det er vigtigt, at der skabes variation både i og omkring vandhullet. Skab også variation i vanddybde og etabler en dyb frostfri zone.

Lav varierende brinkhældning og lavvandede partier.

Træer og buske

Træer og buske er vigtige for mange arter, men af hensyn til vandmiljøet er det vigtigt, at træerne ikke skygger samt tilføjer store mængder blade til vandhullet. Derfor placeres de på den nordlige side af vandhullet. **SE FAKTAARK OM HJEMMEHØRENDE TRÆER OG BUSKE.**

Sten og dødt ved

Udlæg sten og dødt ved, både i og omkring vandhullet. En stamme i vandhullet kan bruges af rastende guldsmede og andre insekter. Stenbunker fungerer både som solopvarmede radiatorer, til glæde for varmeelskende arter, samt til overvintring for f.eks. stor vandsalamander.



I Hedensted Kommune arbejder vi for at give naturen mere plads og at styrke naturkvaliteten i hele kommunen. Du kan læse mere om kommunens arbejde med natur og biodiversitet på kommunens hjemmeside hedensted.dk - [Strategi for biodiversitet - Hedensted Kommune](#)

Fotos: Marianne Graversen, Naturhistorisk Museum i Aarhus og Mathias Fløe Holm, Bio-Con.